

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/170/2020
Identifikačné číslo spisu: 2714205485
Dátum vydania rozhodnutia: 31.05.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Sluk
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:2714205485.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne E. J. C., bývajúcej v P. XXX, zastúpenej JUDr. Jozefom Borisom, advokátom, so sídlom v Bratislave, Belehradská 1, pracovisko a miesto pre doručovanie Bučany 377, 919 28 Bučany, proti žalovanému Mestu Gbely, so sídlom Gbely, Námestie slobody 1261, IČO: 00 309 524, zastúpenému doc. JUDr. Jozefom Sotolárom, PhD., advokátom, so sídlom v Košiciach, Južná trieda č. 1, o určenie, že odvolanie z funkcie riaditeľky školy je neplatné a o náhradu funkčného platu, vedenom na Okresnom súde Skalica pod sp.zn. 2 CPr/4/2014, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 19. júna 2019 sp.zn. 10 CoPr/6/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Skalica (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 28. marca 2018 č.k. 2 CPr/4/2014-224 konanie o 11 161 € zastavil, žalobu v zostávajúcej časti zamietol a žalovanému priznal náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že žalované mesto ako zriaďovateľ odvolalo žalobkyňu z funkcie riaditeľky základnej školy s materskou školou s účinnosťou od X. júla XXXX z dôvodu závažného porušenia všeobecne záväzných predpisov v súlade s § 3 ods. 7 zákona č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve. Vzhľadom na dispozitívny úkon žalobkyne súd žalobu v časti o zaplatenie sumy 11 161 € zastavil (§ 145 ods. 2 Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“). V zmysle § 143 CSP súd nepripustil zmenu žaloby (o ospravedlnenie sa o náhradu nemajetkovej ujmy) s odôvodnením, že výsledky doterajšieho dokazovania by nemohli byť podkladom na konanie o zmenenej žalobe. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 256 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Trnave na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 19. júna 2019 sp.zn. 10 CoPr/6/2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Stotožnil sa so skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie, ako i s jeho právnym posúdením

veci; majúc za preukázaný zákonný postup zriaďovateľa školy pri odvolávaní žalobkyne z funkcie riaditeľky školy. Uplatnené odvolacie námietky nepovažoval za účinné. Za správny považoval i záver súdu prvej inštancie o nepripustení zmeny žaloby z dôvodu hospodárnosti konania. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 262 ods.1 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Žalobkyňa proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie v zmysle § 420 písm. f/ CSP. V dovolaní uviedla, že bolo porušené jej právo na spravodlivé súdne konanie tým, že súdy nepripustili ňou navrhnutú zmenu žaloby, ďalej súdom vyčítala najmä: a/ nesprávne právne posúdenie veci (žalobkyňa sa nedopustila tvrdeného porušenia zákona a preto jej odvolanie z funkcie riaditeľky školy bolo neplatné; súdy sa nezaoberali porušením práv žalobkyne ako riaditeľky školy zúčastniť sa zasadnutia rady školy; nedošlo k zvolaniu zasadnutia rady školy jej predsedom a iné), b/ nesprávne, či neúplné zistenie skutkového stavu veci, nevykonanie všetkých dôkazov (súd nepredvolal a nevypočul všetkých svedkov navrhnutých žalobkyňou; došlo k nesprávnemu vyhodnoteniu zápisu zo zasadnutia rady školy č. 2/2014; bola nesprávne vyhodnotená zápisnica zo zasadnutia rady školy v otázke žiadosti zriaďovateľa o vyjadrenie sa rady k odvolaniu žalobkyne z funkcie; nezaoberal sa a neposúdil zákonný postup pri vykonávaní kontroly hlavným kontrolórom mesta; neskúmal prerokovanie námietok žalobkyne k protokolu o kontrole). Odvolací súd pri posúdení skutkového stavu nepostupoval v hodnotení dôkazov systematicky v ich chronologickom slede a nedostatočne venoval pozornosť ich obsahovej stránke, ale sa iba stotožnil do zisteným skutkovým stavom súdom prvej inštancie bez svojho právneho posúdenia veci. Navrhla zrušiť arbitrárny rozsudok odvolacieho súdu i odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie zamietnuť, rozhodnutia súdov považoval za vecne správne a žalobkyňou uvedené dovolacie dôvody za neopodstatnené.

5. Žalobkyňa v reakcii na vyjadrenie žalovaného zotrvala na svojom dovolaní.

6. Najvyšší súd, ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal prípustnosť dovolania žalobkyne podľa § 420 CSP.

7. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.1. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či došlo k dovolateľkou namietanej procesnej vade.

7.2. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

7.3. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov.

8. Pokiaľ žalobkyňa namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné pre nedostatok riadneho odôvodnenia (arbitráne), dovolací súd poukazuje na zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

9. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; vysvetlil tiež dôvody, so zreteľom na ktoré považoval za nedôvodné odvolacie námietky žalobkyne. Podľa odvolacieho súdu má odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu náležitosti v zmysle § 220 CSP a žalobkyňa neopodstatnene namieta jeho nepreskúmateľnosť. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozsudkom prvoinštančného súdu, nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda v danom prípade odvolací súd procesne nekonal spôsobom zmätočným, ktorý by mal za následok vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky.

10. Podľa názoru žalobkyne došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces aj tým, že sudy nepripustili zmenu žaloby.

10.1. Z ustanovenia § 139 CSP vyplýva, že žalobca môže počas konania so súhlasom súdu meniť žalobu. Zmena žaloby je prejavom (jednou z foriem) dispozičnej zásady, ktorá je typická pre sporové konanie a umožňuje strane sporu, aby modifikovala svoj žalobný návrh, ktorý však nie je prostriedkom procesného útoku alebo obrany (§ 149 CSP). Možnosť meniť žalobu však nie je absolútna a zákon ju obmedzuje najmä z dôvodov hospodárnosti.

10.2. Podľa § 140 CSP, zmena žaloby je návrh, ktorým sa rozširuje uplatnené právo alebo sa uplatňuje iné právo, a taktiež je to i podstatná zmena alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe.

10.3. Podľa § 142 CSP, o prípustnosti zmeny žaloby súd rozhoduje uznesením (§ 234 ods. 1) voči ktorému nie je prípustné odvolanie (§ 357 a contrario), a to spravidla na pojednávaní, na ktorom bola zmena navrhnutá, alebo na pojednávaní, ktoré nasleduje bezprostredne po tom, ako bola zmena žaloby uplatnená podaním mimo pojednávania. Uznesenie, ktorým súd pripustil zmenu žaloby, doručuje súd subjektom, ak neboli prítomní na pojednávaní, na ktorom nastala zmena, do vlastných rúk.

10.4. Z obsahu spisu vyplýva, že v spore o určenie neplatnosti odvolania z funkcie a o náhrady za funkčný plat žalobkyňa pred súdom prvej inštancie na pojednávaní 27. februára 2018 s odvolaním sa na jej písomné podanie z 2. februára 2020 (č.l. 206- 207 spisu) navrhla zmenu žaloby uplatnením nového práva a to práva na ochranu osobnosti v zmysle § 11 a násl. Občianskeho zákonníka (ochranu dobrého mena žalobkyne v súvislosti s jej odvolaním z funkcie), tiež zmeny premietajúcej sa do žalobného petitu, ktorým požadovala od žalovaného ospravedlnenie i náhradu nemajetkovej ujmy (20 000 €). Súd prvej inštancie rozhodol na pojednávaní konanom dňa 27. februára 2018 uznesením tak, že zmenu žaloby nepripustil, v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že o zmenu žaloby žalobkyňa požiadala v roku 2018, keď konanie začalo ešte v roku 2014 a odvtedy súd vykonal rozsiahle dokazovanie, jeho výsledky nie sú podkladom na konanie o zmenenej žalobe, žalobkyňa by musela preukazovať najmä aká ujma jej vznikla, či bola znížená jej vážnosť u spoluobčanov, čo by vyžadovalo ďalšie dokazovanie. Keďže nepripustenie zmeny žaloby namietala žalobkyňa aj v odvolacom konaní, vysporiadal sa s touto námietkou aj odvolací

súd, ktorý v tejto súvislosti poukázal na to, že dôvod hospodárnosti, pre ktorý súd prvej inštancie nepripustil zmenu žaloby je opodstatnený lebo výsledky doterajšieho dokazovania by nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe (viď bod 6 až 10 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Odôvodnenie súdov zakladajúce zamietnutie návrhu na zmenu žaloby na argumente o hospodárnosti konania v tom, že novo uplatnený nárok na ochranu osobnosti si vyžaduje dokazovanie nad rámec pracovno-právneho sporu o určenie neplatnosti odvolania z funkcie nemožno považovať za zjavne neodôvodnené, či arbitrárne. Postup súdov v tejto otázke sa neprieči ustanoveniam CSP ani nesignalizuje porušenie procesných práv žalobkyne. Dovolateľke zostáva zachované právo podať si samostatnú žalobu na ochranu osobnosti. Správnosťou právneho posúdenia veci súdmi v otázke (ne)pripustenia zmeny žaloby sa dovolací súd vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP nemal možnosť zaoberať.

10.5. Osobitne treba zdôrazniť, že úvaha, či výsledky konania, ku ktorým sa dospelo pred žalobkyňou požadovanou zmenou žaloby, (ne)môžu byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe, súvisí s predbežným hodnotením dôkazov a výsledkom vnútorného presvedčenia sudcu a jeho myšlienkového postupu; preto táto úvaha patrí len súdu rozhodujúcemu o návrhu na pripustenie zmeny žaloby. Ani dovolací súd, posudzujúci prípustnosť dovolania z hľadiska možnosti výskytu procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku (aktuálne v zmysle § 420 písm. f/ CSP), nemôže prehodnocovať správnosť tejto úvahy súdu (viď sp. zn. 3 Cdo 262/2009, 3Cdo 233/2019).

10.6. Pokiaľ dovolateľka vytýka súdom to, že nesprávne právne posúdili návrh na zmenu žaloby tým, že návrhu nevyhoveli, dovolací súd pripomína, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

10.7. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Ani po 1. júli 2016 nie je žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť uskutočňovať procesné oprávnenia niektorou zo strán civilného sporového konania.

10.8. Z uvedených dôvodov dovolací súd považuje uvedenú námietku žalobkyne za neopodstatnenú a týmto procesným postupom odvolacieho súdu nemohlo byť porušené právo dovolateľky na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Napokon žalobkyňa sa zachováva právo podať o predmetnom nároku samostatnú žalobu.

11. Pokiaľ dovolateľka súdom vytýka niektoré nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie a tiež nesprávnosť hodnotenia výsledkov dokazovania, vec prejednávajúci senát odvolacieho súdu pripomína, že už podľa predchádzajúcej právnej úpravy nebolo dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a zakladajúcim prípustnosť dovolania) nedostatočné zistenie skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého z dôkazov (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Nová právna úprava na samej podstate uvedeného nič nezmenila (v súvislosti s tým pozri 2 Cdo 159/2017, 3 Cdo 59/2017, 5 Cdo 47/2017 a 7 Cdo 42/2017).

11.1. Dovolací súd zároveň považuje za nevyhnuté poznamenať, že nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, pretože je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Prieskum skutkových zistení zo strany odvolacieho súdu spočíva iba v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018).

11.2. Nevykonanie dôkazov výsluchom všetkých navrhnutých svedkov súd prvého stupňa (viď bod 53 odôvodnenia) v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu (viď bod 15-17 odôvodnenia) riadne odôvodnil.

12. Pokiaľ žalobkyňa odvolaciemu súdu vytýkala nesprávne právne posúdenie veci dovolací súd uvádza, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie

veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu ale nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti uvedenú v § 420 písm. f/ CSP (R 24/2017, 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 4 Cdo 47/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 76/2018). V zmysle rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 6. marca 2019 sp.zn. I ÚS 61/2019 aj v právnych veciach, na ktoré sa vzťahuje CSP, je opodstatnený názor, podľa ktorého nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Skutočnosť, že dovolateľka má odlišný právny názor než konajúce súdy, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ním tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

12.1. Na dovolacie námietky ohľadom právneho posúdenia veci dal odôvodnenú odpoveď súd prvej inštancie ale i odvolací súd v reakcii na jej odvolacie námietky.

13. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné a preto ho v zmysle § 447 písm. c/ CSP odmietol.

14. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (napr. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019, 9Cdo 72/2020, 9Cdo 184/2020).

15. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalovanému priznal nárok na ich náhradu, keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinila žalobkyňa (§ 256 ods. 1 CSP).

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.